

Pygamberimiziň ahlagy we edebi: Geýnişi, iýip içişi...

Category: Kitapcy, Pedagogika we edep-terbiýe

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Pygamberimiziň ahlagy we edebi: Geýnişi, iýip içişi...

PYGAMBERIMIZIŇ KEŞBI, AHLAGY WE EDEBI

■ GEÝNIŞI, IÝIP-IÇIŞI, ÖÝ DÜŞEGI

Pygamberimiz egin-eşiginiň tämiz hem-de tertipli bolmagyna üns berer eken. Ol geýmine titidi, egin-eşigini aýap saklardy, çaşyp ýatsa halamazdy. Ol geými tä matasy süzülip gutarýança geýerdi. Täze eşik geýende Allaha şükür ederdi, eşiginiň düşümlü bolmagyny dilärdi, "geýmimiň ýapýan agzalarynyň şerindenem özüň gora" diýip, Allatagala ýalbarardy.

Hezreti Pygamber: "Reňki soldy, boýagy syndy" diýip, birje eşigini hem geýmän taşlamazdy. Bezemen, alabeder, gözeilginç reňkli eşikleri geýmäni halamazdy. Diýmek, ol geýminiň göze ýakymly bolmagyna üns berýän eken.

Eşigim gowu-la diýip magtanmazdy, owadan eşige asla kowalaşmazdy, gerekmejek zada pul harçlamazdy. Çünki eşik onuň üçin: "Ynsanlary yssydan, sowukdan goraýan, adamlary biri-birine ysnyşdyrýan, köpçülige barmaga kömek edýän, adam hyzmatyndaky zatdy".

Pygamberimiz egin-eşikde esasan tämizlige, syrdambitinlige, göze ýakymlylyga, gelşiklilige, sadalyga hem zerurlygy bitirişine üns beripdir diýip gysgaça aýdyp bileris. Megerem, şu sebäpli bolsa gerek, ol zerurlyk bolanda ýüpekden, ýüňden, pagtadan, hatda geçi çöpürinden tikilen eşikleri geýende hem açyk göwün bilen: "Biz bir ejiz guldurys" diýerdi.

(Seret: Tirmizi "Şemaýyl" 12; Husameddin Nagyşbendi "Şerhi Şemaýyl" 76; Ibn Sad "Tabakat" I, 391-398, 449).

Hezreti Pygamber hususy durmuşynda meýletin pakyrlыgy saýlapdyr. Sahabalardan gelen sowgatlar köplenç Hezreti Äşäniň

otagynda saklanardy, olaryň garyp-gasarlara we Suffe talyplaryna (hossarsyz sahabalar) paýlardy. Şeýle-de musulmanlara halaldygyny görkezmek we beslenmegiň ähmiýetini nygtamak üçin, dürli iýmitleri iýipdir. Meselem: towuk eti, guşlardan käbirleriniň eti, goýun etinden bişirilen kebab, kakmaç, süýt, bal, peýnir bularyň käbiridir. Iýýän zatlarynyň arasynda zeýtun ýagy, sirke, kädi, tirt (dogralan çorba), talhan, halwa-da bolýardy. Her gün şol bir nahary iýenden ol tagam dürli-dürliräk bolsa kemem görmezdi. Naharyna käwagt burç, zenjebil, terçin ýaly yaly ysly otlardan sepinäýmesem bardy. Iki zat welin – arpa nany bilen hurma – onuň saçagynda hemişe tapylardy. Ol kämahal köp wagtlap şol iki zat bilen oňnut ederdi.

Pygamberimiz nahardan öň ellerini ýuwardy, nahardan soň hem ellerine bir ýuwardy, agzyny hem çaykardy. Nahary: "Bismillah" bilen başlap, iýip bolandan soňra: "Elhamdullullah" diýerdi. Nahardan galan-gaçan zatlaryň, nan owuntyklarynyň hapa atylýan ýere atylmagyna ygtyýar etmezdi. Nahar iýlip otyrka, biri rugsat almazdan ýerinden turaýsa halamazdy. Iýende doýa garna iýmezdi, iýesi gelse iýerdi, iýesi gelmese-de sygnap oturmazdy. Suwy düýbi görnüp duran gapdan içerdi, baldan edilen şerbeti, nebiz atly hurmany, täze üzümde ýasalan şerbeti oňat görerdi.

(Tirmizi "Şemaýyl" 15-16; H.Nagyşbendiniň ady agz. eseri 146).

Pygamberimiziň öýünde adatça diwan, sedir, ýorgan-düşek, ihram, legen, kündük ýaly öd goşlary ulanylypdyr. Emma Ol gowudan-gowsuny edinjek bolup azara galyp ýörmändir. Egin-eşik meselesinde-de öň aýdysymyz ýaly, Ol sada, zerur, syrdambitin hem tämiz bolmalydyr diýen pikirdedi.

(dowamy bar)...

Terjime edenler:

Ýalkapberdi MYRATGELDI,

Baky ANNADURDYÝEW. Pedagogika we edep-terbiýe